

Mor l'idioma "bo". Haurà de morir el menorquí?

dissabte, 13 febrer de 2010

Sam Gomila Lluch

Ahir llegia al suplement XOC del Diari Menorca un interessant escrit que es titulava "Mor a les Illes Andaman la darrera parlant de l'idioma "bo". Entre d'altres coses deia: "la defunció de Boa Sr, de 85 anys i natural de les illes Andaman, ha donat la volta al món per les conseqüències culturals de que implica a nivell planetari".

Seguia dient: "Estem parlant d'una de les cultures humanes més antigues de la Terra que ha desaparegut irremeiablement davant la permissivitat de la resta del món". Acabava l'article dient "la mort d'una llengua, la desaparició d'una cultura, és una pèrdua incalculable que no ens podem permetre tot i tendir cap al món global. Perdem amb això la singularitat de les formes diferents que existeixen de viure i entendre la vida. Perdem tradicions. Perdem déus i cultes. Perdem contes, llegendes i cançons. Perdem riquesa humana i sobretot, com a espècie, perdem perspectiva".

No és la única notícia tràgica d'aquests tipus que apareixen ens els darrers anys, ni molt menys. De fet, l'Organització de les Nacions Unides (ONU) va proclamar el 2007 l'Any Internacional de les Llengües, coordinat per la UNESCO. Es volia cridar l'atenció sobre aquest fet preocupant i fomentar el multilingüisme i la diversitat lingüística, que cada dia està més amenaçada per la mundialització, per la manca d'atenció dels ésser humans –no és ni de bon tros una prioritat–, i per la manca de voluntat i valentia dels estats.

Com més va, més llengües es trobem amenaçades. Cada dia que passa desapareixen més llengües, amb el conseqüent empobriment cultural i la pèrdua insubstituïble de tradicions, records i maneres d'entendre el món. La diversitat lingüística, fonament de la diversitat cultural i instrument essencial per a la conservació de la diversitat biològica i territorial, està idò en perill, i amb ella un patrimoni de la humanitat. En definitiva, està desapareixent un tresor, un tresor cultural. Llàstima que aquest tresor no es representi amb monedes d'or, amb euros o en dòlars. Si fos així, hi hauria pressa per protegir-lo i per espoliar-lo.

Segons els estudis dels lingüistes, al món hi ha prop de sis mil llengües, però la meitat de les llengües les parlen menys de deu mil persones, i una quarta part la parlen menys de mil. Des de temps immemorials, les llengües neixen, es transformen i moren amb les societats que les parlen. Però en l'actualitat, la seva desaparició s'accelera com resultat de la mundialització, entre d'altres qüestions, i la immensa majoria de les sis mil llengües existents estan amenaçades d'extinció a curt termini. Avui, emperò, a diferència dels temps immemorials, tenim recursos, més coneixements i sobretot tecnologies per evitar la seva desaparició. No obstant, i seré absolutament demagògic, crec que estem més interessants en desenvolupar tecnologia per matar-nos uns als altres o per destruir la terra, que per protegir tota classes de patrimoni.

De fet, els lingüistes han calculat que una llengua només pot sobreviure si compta amb més de cent mil habitants. Un altre factor correlacionat amb el perill d'extinció d'una llengua és que la parlin pocs nens. I aquí ens barallem, dia rere dia, de si a l'escola s'ha d'ensenyar en Menorquí (català) o Castellà! Curiosament el Castellà, amb totes les seves varietats, el parlen més de tres-cents milions de persones.

Estan condemnades a desaparèixer a curt termini la immensa majoria de les llengües? Estem condemnats a que desaparegui el Menorquí i el català? Estic esperant el dia que digui "mor el darrer parlant de Menorquí: mor el menorquí?" Vull veure la cara que farem. Vull veure tots aquests mitjans de comunicació, que avui infravaloren el català i donen molta canxa al conflicte lingüístic entre el català i el castellà a la nostra illa. Vull veure ja quin serà el seu escrit de defunció: "RIP, ha mort el Menorquí, hem perdut un tresor". O més ben dit, segurament dirà: "RIP, ha muerto el menorquí, se perdió un tesoro".

Per acabar, i vull que quedi ben clar, no pretenc desacreditar el castellà, ni molt menys. Com totes les llengües, consider que és un patrimoni d'un valor incalculable. No obstant, la que té i tindrà dificultats és el Menorquí i el català. I em nego a acceptar-ho i no fer res.